
**YENİLENEN İLKÖĞRETİM PROGRAMLARINDA
PLANLAMA VE ÖĞRETMENLERİN HAZIR PLANLARLA İLGİLİ
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

**AN INVESTIGATION OF PLANNING IN RENEWED
PRIMARY EDUCATION CURRICULUM AND TEACHERS'
PERCEPTIONS OF READY PLANS**

Durmuş KILIÇ*

ÖZET

Bu çalışma, yeniden yapılandırılmış ilköğretim programlarında sınıf öğretmenlerinin planlama konusunda karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi amacıyla yöneliktir. Yeni programla günlük planların öğretmen kılavuz kitabında verilmesinin doğru olup olmadığı araştırılmıştır. Bu araştırmanın evren ve örneklemini 2006 - 2007 öğretim yılında Erzurum ilinde 18 ilköğretim okulunda görev yapan 189 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Anket soruları bilgisayar ortamına yüklendikten sonra frekans dağılımı, aritmetik ortalaması alınmıştır. Öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdem değişiklikleri açısından verdikleri cevaplar arasındaki ilişki X^2 (Khi Kare) test tekniği ile incelenmiş, $p < 0,05$ oranı dikkate alınarak değişkenler arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Sonuçta sınıf öğretmenlerinin öğretmen kılavuz kitabında hazırlanan planlar konusunda olumlu görüşe, mesleki kıdem ve cinsiyet değişkeni ile öğretmenlerin planlama konusunda farklı görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Plan, İlköğretim Planı, ilköğretim okulu

ABSTRACT

This study aimed to explore primary school teachers' problems about planning. It was also tried to find out if it was right to give daily plans with the teacher's guide book. The participants of the study consisted of 189 teachers working at 18 different primary school in Erzurum. After the data collected in line with the research questions were recorded in the computer, frequency distributions and means were found. The relationship between the responses of teachers were investigated according to their year of experience and gender through X^2 (q-square) test; the level of the relationship was evaluated on the basis of $p < 0,05$ rate. As a result, it was concluded that teachers have positive perceptions of the plans in the teacher's

* Yrd. Doç Dr., Atatürk Üniv., Kazım Karabekir Eğt. Fak., e-posta: dkilic@atauni.edu.tr

guide books. It was also determined that their perceptions varied according to their year of experience in teaching and gender.

Keyword: Plan, Primary Education Plan, Primary School.

1. GİRİŞ

Öğrenmeyi öğrenme, aktiflik, öğrenci merkezlilik ve tematiklik ilkelere dayanan yeni programlar ile çoklu zekâ ve bireysel farklılıklara duyarlı öğretim gibi çağdaş öğrenme yaklaşımlarının uygulanması öngörülmektedir (Gömleksiz, 2005, s.342–343).

21. yüzyılın ihtiyaçları, bilimsel gelişmeler, öğrenme ve öğretme sürecindeki farklı paradigmlar ilköğretim programlarının yeniden geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu paradigmalardan birisi de yapılandırmacılıktır. Yapılandırmacı öğrenme öğretme yaklaşımının ayırt edici bir özelliği de, ilköğretim programlarına ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının takım halinde katılmasını sağlamış olmasıdır (Baki ve Gökçek, 2005, s. 563- 564).

İlköğretim öğretmenleri öğretmen kılavuz kitaplarındaki planları dikkate alarak etkinlikleri yapmaları gerekmektedir. Öğretmen Kılavuz kitapları öğretmenleri plan yazmanın sıkıntılarından kurtarsa bile, taşradaki ilköğretim okullarında günlük planların uygulanmasında zorluklar devam etmektedir. İşte bu noktada öğretmen görüşleri önem kazanmaktadır. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde plan yapmanın, öğretimde planlamanın önemli olduğu açıkça görülmektedir.

İlköğretimde planlama dünyanın bütün ülkelerinde, öğretmenlerin en önemli ve en karmaşık görevleri arasındadır (Clark ve Peterson, 1986; Glatthorn, 1993; Yıldırım, 2003). Bundan dolayı bütün öğretmenler eğitim etkinlikleri için çeşitli planlar yapmak zorundadırlar.

Shavelson ve Stern (1981) ve Yıldırım (2003), ilköğretim okullarında ünite planı ders kitabı ve ulusal program ilişkisini ortaya kodular. Kitsantas ve Baylor(2001), öğretmenlerin performansında öğretim planlarının pozitif etkileri üzerinde iki gurup arasındaki deneysel çalışma ile planlı çalışan gurubun lehine sonuçlar ortaya koydular.

Arends (1998) ve Egeler (1993) özel eğitim öğretmenlerinin dersi planlama ve dersi geliştirme teknikleri üzerinde çalışmışlardır.

Clark ve Yinger (1979) ve Kagan ve Tittens (1992), öğretmenlerin ders planlarının fonksiyonlarını değerlendirme konusunu çalışmışlardır. Çalışma sonucunda günlük ders planlarının öğretim sürecinin vazgeçilmez par-

çası olduğu ortaya konulmuştur.

Hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da eğitimin amaçlarını daha etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek için eğitim – öğretim faaliyetlerinin planlanması zorunludur. Plansız yapılan eğitim etkinlikleri, okulları gerçek amaçlarından uzaklaştırır (İşman ve Eskicumalı, 1999, s. 17). Plan, öğretmenin bir ders saati süresi boyunca öğrencilerle ne tür etkinliklerde bulunacağını, onlara nasıl ve neler öğreteceğini gösteren bir rehberdir (Küçükahmet, 2000, s. 58). Öğretimi planlama çalışmalarının dersin öğretimine başlamadan yapılması, daha hatasız kararların alınmasını sağlayacaktır (Tan ve Erdoğan, 2004, s. 4).

Öğrencilerin kazanmaları düşünülen davranışları gerçekleştirmek için eğitim ve öğretimi organize etmek, düzenlemek planlama olarak açıklanabilir. Öğretimde planlama sonucu, öğrenenlere kazandırılması hedeflenen beceriler geliştirilebilir.

Öğretimde planlama ilgili dönem başlamadan önce yapılmaktadır. İyi bir planlama, çalışmayı verimli hale getirerek eğitimi rasgelelikten kurtarır, güven verir ve öğretmen öğrenci arasında güvenli bir ilişkinin doğmasına yardım eder (Tan ve ark., 2002, s. 81).

Öğretmenler bir eğitim – öğretim süreci içerisinde planlamadan sorumlu birinci kişilerdir. Öğrencilere kazandırılarak hedefler, kazanımlar ve bunların öğretilmesi için hazırlık yaparlar. Öğrencinin öğrenebilme seviyesi ve kullanılan materyaller öğretmenin yürüttüğü aktiviteyi etkilemektedir (Kılıç ve İşleyen, 2002, s. 95–112).

Öğretmenler planlamayı öğrencilerle birlikte yapması, onların istek, ilgi ve ihtiyaçlarını da işe koşacağından öğrencilerin duygu ve ilgileri de gelişecektir. Planlamada ideal olan eğitim - öğretim etkinliklerini öğretmen ve öğrencilerin birlikte planlamasıdır (İşman ve Eskicumalı, 1999; s. 17).

Öğrenci, eğitimde davranış değişikliğini meydana getirecek kişi olduğu için öğrencinin gelişim özellikleri de planlamayı etkileyen unsurlardan biridir. Plan öğrencilerin yeteneklerine, olgunlaşma düzeylerine uygun olmalı, onların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermelidir (Demirel, 2000; Büyükkaragöz, 1997, s. 114).

Türkiye’de İlköğretim planlarının Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanması (Tebliğler Dergisi, 2004) ülkenin her yerinde tek tip planın uygulanmasını beraberinde getirmektedir. Hâlbuki Türkiye’nin her coğrafi bölgesinin özellikleri, ihtiyaçları, okulların imkânları, öğrenci ve velilerin eğitimde beklentileri farklıdır. Talim Terbiye Kurulu tüm bu ders planlarında

uyulması gerekli genel ilkeleri, ölçütleri belirleyebilir ve bunlara göre planların yapılmasını isteyebilir ve onları inceleyebilir (Sönmez, 2005, s. 163).

Hazır günlük planlar öğretmenlerin yükünü hafifletmekte, onların işini kolaylaştırmaktadır. Ancak planlamada asıl olan, öğretmen ve öğrencilerin planlamayı bölge, okul şartlarına göre hazırlamak, veli, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaktır. (İşman ve Eskicumalı, 1999, s.17). Hazır günlük planlarda öğretmenlerde yaygın olan görüşlerden bir diğeri ise sürenin yetersizliği ve içeriğin tam olarak işleneme sıkıntısıdır.

Hazır günlük planların uygulanmasında öğretmenlerin yapması gereken husus, planlara aynen uymak ve uygulamak değil de, bir takım ilaveler, çıkartmalar yaparak onları kendi sınıf şartlarına uyarlamak ve böylece hazır günlük planların uygulanabilirliğini artırmak ve onlardan faydalanmak olmalıdır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Yenilenen ilköğretim programlarında sınıf öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları planlama konusunda sorunların tespit edilmesi amacıyla yöneliktir. İlköğretim öğretmenlerinin hazır günlük planlara ilişkin görüş ve düşüncelerini tespit etmeye yöneliktir.

Bu araştırma, planların hazırlanmasında öğretmenlerin katkısının olup olmadığı, öğretmenlerin görüşlerinin alınıp alınmadığını ortaya koyarak, öğretmenlerin planlamaya nasıl baktıkları, planlamanın gerekliliğine olan inançları ve planlamanın formalite olup olmadığına olan inançlarını ortaya çıkarmak için yapılmıştır.

Ayrıca bu çalışma ile hazır günlük planların öğretmen kılavuzunda verilmesinin doğru olup olmadığı, hazır günlük planda gereksiz ayrıntıların olup olmadığı, ara disiplinler ile ders içeriğinin ilişkilendirilmesi, farklı zekâ alanlarının ön plana çıkarılıp çıkarılmadığı gibi durumların öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma evrenini 2006–2007 eğitim – öğretim yılında Erzurum ilinde 18 ilköğretim okulunda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma evreninde yer alan öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan kıdem dereceleri farklı bay ve bayan öğretmenleri içermektedir.

Araştırmanın örneklemini, Erzurum il merkezinde görev yapan öğretmenler arasında random örnekleme yoluyla seçilen toplam 189 öğretmen oluşturmaktadır.

2.1. Verilerin Toplanması

Araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin toplanması araştırmacı tarafından geliştirilen ve öğretmenlere uygulanan anketin birinci bölümü, cinsiyet ve mesleki kıdem, ikinci bölüm 19 soruluk likert tipi sorulardan, üçüncü bölümü ise iki farklı açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Likert tipi sorular (Tamamen katılıyorum 5 puan, katılıyorum 4 puan, kısmen katılıyorum 3 puan, katılmıyorum 2 puan, kararsızım 1 puan) şeklinde ifade edilmiştir. Anket sorularına verilen cevaplar bilgisayar ortamına yüklendikten sonra SPSS programı ile puanların toplamı alınmış, mesleki kıdem bakımından gruplar arası ilişkiler Anova ve Duncan çoklu karşılaştırma testi ile incelenmiştir. Öğretmenlerin cinsiyeti t testi ile mesleki kıdem değişkeni ise Khi Kare testi (χ^2) uygulanıp, $p < 0.05$ dikkate alınarak değişkenler arasındaki anlamlılık düzeyi incelenmiştir. Araştırma anketinin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı (0,67) olarak bulunmuştur.

2.2 Verilerin Analizi

Anket yoluyla toplanan veriler, SPSS Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizde örnekleme katılan öğretmenlere cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre ilköğretim okullarında uygulanan hazır planlarla ilgili sorular sorulmuş, verilen cevaplar tablolaştırılarak gerekli değerlendirmeler yapılmıştır. Öğretmenlere sorulan sorulardan anlamlı ilişki bulunan soru maddeleri alınıp tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde anketler doğrultusunda elde edilen bulgular cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenine göre tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Tablo1 incelendiğinde,1, 3, 5, 6, 15. soruların ortalama değeri 4 puanın üzerinde bulunmuştur. Olumlu cevap veren öğretmenlerin cevaplarının ortalaması 4 puanın üzerindedir. Bu durum öğretmenlerin puanlamaya olumlu tepki vermek olduğunu göstermektedir. 4, 12, 17. sorulara ise öğretmenlerimizin katılma dereceleri 2 ile 3 puan arasında olup, katılma dereceleri düşük düzeydedir.

Tablo 1. İlköğretimde hazır günlük planlara ilişkin öğretmen cevaplarının dağılımı

	Tamamen katılıyor	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Toplam	Ortalama
1. Eğitimde plan yapmanın gerekliliğine inanıyor musunuz?	118	34	30	6	1	189	4,38
2. Ünitelendirilmiş yıllık plan yapılmasının gerekliliğine inanıyor musunuz?	47	95	36	11	-	189	3,94
3. Planlamada öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına uygun konulara yer vermenin gerekli olduğuna katılıyor musunuz?	139	42	6	1	1	189	4,67
4.M. E. B. internet aracılığı ile yayınladığı planları aynen kullanmanın doğru olduğuna katılıyor musunuz?	16	37	70	57	9	189	2,96
5. Günlük planları yazma işleminin kaldırılmasının doğru olduğuna katılıyor musunuz?	99	44	25	10	11	189	4,11
6. Günlük planların öğretmen kılavuz kitabında verilmesinin doğru olduğuna katılıyor musunuz?	101	61	16	7	4	189	4,31
7. Günlük planları ders esnasında tam olarak uyguladığınıza katılıyor musunuz?	13	39	106	27	4	189	3,15
8.Günlük planda yer verdiğiniz etkinliklerin dersin işlenişinde tam olarak uygulayabildiğinize katılıyor musunuz?	11	34	104	39	1	189	3,07
9. Hazır günlük planlar üzerinde gerekli değişiklikleri yapma ile ilgili görüşlere katılıyor musunuz?	41	70	46	17	15	189	3,55
10. Hazır günlük planda gereksiz ayrıntıların olduğuna katılıyor musunuz?	38	63	61	17	10	189	3,53
11. Her gün bu hazır plana uyma zorunluluğu sizi rahatsız ettiğine katılıyor musunuz?	26	38	60	55	10	189	3,07
12. Hazır planların bir formalite olduğuna katılıyor musunuz?	24	29	50	68	18	189	2,85

Tablo 1'in devamı

13. Hazır planların size zaman kazandırdığına, sizi etkinliklere daha fazla zaman ayırmaya yönelttiğine katılıyor musunuz?	46	78	43	19	3	189	3,76
14. Yeni hazırlanan günlük planların öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlandığına katılıyor musunuz?	28	49	73	26	13	189	3,28
15. Hazır planların öğretmenler tarafından kendi okul ve ders durumlarına göre uyarlamaları gerektiğine katılıyor musunuz?	83	67	23	5	11	189	4,08
16. Konuları takip etme ve konularla ilgili yeni fikirler üretmek yaşantıları zenginleştirmeye katkıda bulunduğu görüşüne katılıyor musunuz?	26	79	55	18	11	189	3,48
17. Hazır planlardaki tüm içeriğin işlenmesinde verilen sürenin yeterli olduğuna katılıyor musunuz?	8	25	49	103	4	189	2,62
18. Dersin işlenişinde program içeriğinde yer alan ara disiplinlerle ilişkilendirilebildiğine katılıyor musunuz?	9	53	82	34	11	189	3,07
19. Planların bireysel farklılıklar ve farklı zekâ alanlarını ön plana çıkaracak nitelikte hazırlandığını düşünüyor musunuz?	18	32	96	35	8	189	3,08

Tablo 2. Cinsiyetlere Göre Toplam Puanlar ve İstatistik Analiz Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	sd	P
Bayan	99	66,4	7,40			
Bay	90	67,8	6,85	-1,292	187	,198

p<0.05

Tablo 2 incelendiğinde toplam puan bakımından bayanlar ve erkekler öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p=0.198).

Tablo 3. Meslek Kıdemlerine Göre Toplam Puanlar

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
1- 5 yıl	47	66,9	6,78
6- 10 yıl	81	67,7	7,49
11- 15 yıl	41	65,2	7,40
20 yıl ve üstü	20	68,9	5,52
Toplam	189	67,1	7,16

Öğretmenler mesleki kıdemlerine göre; 1- 5 yıl (\bar{X} =66,9), 6–10 yıl (\bar{X} =67,7), 11–15 yıl (\bar{X} =65,2), 20 yıl ve üzeri (\bar{X} =68,9) olarak 4 grupta incelenmiştir.

Erkek ve bayan öğretmenlerin verdiği cevapların farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Duncan çoklu karşılaştırma testi yapılmış olup bulgular tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Meslek Kıdemlerine Göre Toplam Puanlar ve İstatistik Analiz Sonuçları

	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	F	p
Gruplar arası	248,424	3	82,808	1,633	,183
Gruplar içi	9382,221	185	50,715		
Toplam	9630,646	188			

p<0.05

Tablo 4 incelendiğinde toplam puan bakımından mesleki kıdem grupları arasında önemli fark bulunmamıştır (F= 1.633, p=0.183). Ancak yapılan Duncan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre 11- 15 kıdem yılı grubunun toplam puanı, 20 yıl ve üzeri kıdem grubunun toplam puanından istatistiksel olarak daha düşük bulunmuştur. Diğer gruplar toplam puan bakımından benzerlik göstermektedir.

Tablo 5. Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Yapmanın Gerekliliği Sorusuna Öğretmen Cevaplarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet		Kısmen		Tamamen		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	
Bayan	N	3	28	46	22	99
	%	3	28,3	46,5	22,2	100
Bay	N	8	8	49	25	90
	%	8,9	8,9	54,4	27,8	100
Toplam	N	11	36	95	47	189
	%	5,8	19	50,3	24,9	100

$$\chi^2 = 13,27; P = 0,004 \text{ (Önemli) } \text{sd:} 3$$

Bayan ve erkek öğretmenlerin, ünitelendirilmiş yıllık plan yapmanın gerekliliği sorusuna verdikleri cevaplarının dağılımında farklılaşma görülmektedir. Bu farklılaşma, kısmen katılıyorum da bayanlar lehine (%28. 3), katılıyorum seçeneğinde ise erkek öğretmenler lehine (%54. 4) olarak görülmektedir. Tamamen katılıyorum oranları ise, bayanlarda %22. 2, erkek öğretmenlerde %27. 8'dir. Erkek öğretmenler ünitelendirilmiş yıllık plan yapılmasının gerekliliğine bayanlara göre daha fazla oranda inandıkları görülmektedir.

Tablo 6. Öğrenci İlgi ve İhtiyaçlarına Göre Plan Yapmanın Gerekliği Sorusuna Öğretmen Cevaplarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet		Kararsızım	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
	%	1	,0	4	21,2	73,7	100
Bay	N	0	1	2	21	66	90
	%	,0	1,1	2,2	23,3	73,3	100
Toplam	N	1	1	6	42	139	189
	%	,5	,5	3,2	22,2	73,5	100

$$\chi^2 = 2,597; P = 0,627 \text{ (Önemli değil) } \text{sd:} 4$$

Öğretmenlerin cinsiyetleri açısından, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre plan yapmanın gerekliliği konusunda yaklaşık % 73 oranında tamamen katılıyorum seçeneğini işaretleyerek benzer görüşte olduklarını ortaya koymuşlardır.

Tablo 7. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre internet aracılığı ile yayınlanan planlar hakkındaki görüşleri gösterir dağılım

Cinsiyet		Karar-sızım	Katıl-mıyorum	Kısmen katılıyo-rum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
Ba-yan	N	6	38	34	16	5	99
	%	6,1	38,4	34,3	16,2	5,1	100
Bay	N	3	19	36	21	11	90
	%	3,3	21,1	40	23,3	12,2	100
Top-lam	N	9	57	70	37	16	189
	%	4,8	30,2	37	19,6	8,5	100

$$\chi^2= 9.91 \text{ P}= 0,042 \text{ (Önemli) } \text{ sd: } 4$$

Bayan ve erkek öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre plan yapmanın gerekliliğine inanmaları konusundaki cevaplarının dağılımı benzerdir. Milli Eğitim Bakanlığının internet aracılığı ile yayınladığı planları aynen kullanmanın doğru olduğu konusunda öğretmenlerimizin cinsiyet açısından kısmen katılıyorum seçeneğinin baylar lehine %40 oranında farklılaştığı görülmektedir. Katılmıyorum seçeneğini ise bayan öğretmenler %38. 4 oranında işaretlerken, aynı seçeneği erkek öğretmenler %21. 1 oranında işaretlemişlerdir. Bu istatistiğe göre bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere göre internet aracılığı ile yayınlanan planları onaylamamaktadır.

Tablo 8. Planların konuları takip etme, yaşantıları zenginleştirmeye katkıda bulunduğu ilişkin öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet		Karar-sızım	Katıl-mıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katı-lıyorum	Toplam
Bayan	N	8	12	31	38	10	99
	%	8,1	12,1	31,3	38,4	10,1	100
Bay	N	3	6	24	41	16	90
	%	3,3	6,7	26,7	45,6	17,8	100
Toplam	N	11	18	55	79	26	189
	%	5,8	9,5	29,1	41,8	13,8	100

$$\chi^2= 6.248 \text{ P}= 0,181 \text{ (Önemli değil) } \text{ sd: } 4$$

Öğretmenlerin cinsiyetleri açısından, planların konuları takip etme ve konularla ilgili yeni fikirler üretmek yaşantıları zenginleştirmeye katkıda bulunduğu konusunda bir farklılaşma olmamıştır. Cevapların dağılımı benzerlik arz etmektedir.

Tablo 9. öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre plan yapmanın gerekliliği sorusuna öğretmenlerin cevaplarının meslek kıdem gruplarına göre dağılımı

Mesleki kıdem		Kararsızım	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
1-5 yıl	N	1	1	0	7	38	47
	%	2,1	2,1	,0	14,9	80,9	100
6-10 yıl	N	0	0	4	21	56	81
	%	,0	,0	4,9	25,9	69,1	100
11-15 yıl	N	0	0	1	6	34	41
	%	,0	,0	2,4	14,6	82,9	100
20 yıl üz.	N	0	0	1	8	11	20
	%	,0	,0	5	40	55	100
Toplam	N	1	1	6	42	139	189
	%	,5	,5	3,2	22,2	73,5	100

$\chi^2=16,132$; $p=0.185$ (Önemli değil) sd:12

Tablo 10. Öğretmenlerim Mesleki Kıdem Açısından Günlük Planların Öğretmen Kılavuz Kitabında Verilmesinin Doğruluğu İle İlgili Görüşlerini Gösterir Dağılım

Mesleki kıdem		Kararsızım	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
1-5 yıl	N	0	5	2	15	25	47
	%	,0	10,6	4,3	31,9	53,2	100,0
6-10 yıl	N	3	1	3	22	52	81
	%	3,7	1,2	3,7	27,2	64,2	100,0
11-15 yıl	N	1	1	5	22	12	41
	%	2,4	2,4	12,2	53,7	29,3	100
20 yıl üye.	N	0	0	6	2	12	20
	%	,0	,0	30	10	60	100
Toplam	N	4	7	16	61	101	189
	%	2,1	3,7	8,5	32,3	53,4	100

$\chi^2=41,479$; $P=0.000$ (Önemli) sd:12

Öğretmenlerin mesleki kıdem guruplarına göre, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alarak plan yapması konusunda 1–5 yıl kıdemli öğretmenler %80,9, 6–10 yıl kıdemli öğretmenler %69,1, 11–15 yıl kıdeme sahip öğretmenler %82,9, 20 yıl ve üzeri öğretmenler ise %55 oranında tamamen katılıyorum seçeneğini işaretlemişlerdir.

Mesleki kıdem açısından günlük planların öğretmen kılavuz kitabında verilmesinin doğruluğu ile ilgili öğretmenlerden mesleki kıdemi 11- 15 yıl olan (%29,3) oranında tamamen katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Mesleki kıdemi 6- 10 yıl da bu oran (%64,2), 20 ve üzeri kıdemde (%60), 1- 5 yıl kıdemdeki öğretmenlerde ise (%53,2) oranında tamamen katılıyorum cevabını vermişlerdir. Hazırlanan günlük planların öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlanması konusunda öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında farklılaşma olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Mesleki Kıdem Açısından Yeni Hazırlanan Günlük Planların Öğretmenlerin Görüşleri Doğrultusunda Hazırlanması ile İlgili Öğretmenlerin Görüşlerini Gösterir Dağılım

Mesleki kıdem		Kararsızım	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
1–5 yıl	N	5	3	16	10	13	47
	%	10,6	6,4	34	21,3	27,7	100
6–10 yıl	N	4	12	34	20	11	81
	%	4,9	14,8	42	24,7	13,6	100
11–15 yıl	N	4	8	11	14	4	41
	%	9,8	19,5	26,8	34,1	9,8	100
20 yıl	N	0	3	12	5	0	20
	%	,0	15	60	25	,0	100
Toplam	N	13	26	73	49	28	189
	%	6,9	13,8	38,6	25,9	14,8	100

$\chi^2=21.049$; $P=0.050$ (Önemli) sd:12

Tablo 11 incelendiğinde mesleki kıdem açısından yeni hazırlanan günlük planların öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlanması konusunda mesleki kıdem açısından 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler %34 oranında, 6-11 yıl kıdemdeki öğretmenler %42, 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenler %26,8, 20 ve üzeri kıdemdeki öğretmenler ise %15 oranında kısmen katılıyorum görüşünü belirtmişlerdir. Katılıyorum ve tamamen katılıyorum seçenekleri bu oranlardan daha düşüktür. Bu sonuçlardan öğretmenlerimizin planlar yapılırken görüşlerine başvurulma konusunda sıkıntılı olduğu söylenebilir.

Tablo 12. Mesleki Kıdem Açısından Hazır Planların Öğretmenler Tarafından Kendi Okul ve Ders Durumlarına Göre Uyarlamaları Hakkındaki Görüşleri Gösterir Dağılım

Mesleki Kıdem		Kararsızım	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	Toplam
				Katılıyorum	Katılmıyorum		
1-5 yıl	N	4	2	2	18	21	47
	%	8,5	4,3	4,3	38,3	44,7	100
6-10 yıl	N	4	3	12	20	42	81
	%	4,9	3,7	14,8	24,7	51,9	100
11-15 yıl	N	2	0	8	15	16	41
	%	4,9	,0	19,5	36,6	39	100
20yıl üze.	N	1	0	1	14	4	20
	%	5	,0	5	70	20	100
Toplam	N	11	5	23	67	83	189
	%	5,8	2,6	12,2	35,4	43,9	100

$\chi^2=22.239$; $P= 0.035$ (Önemli) sd:12

Tablo 12’de de görüldüğü gibi mesleki kıdemi 6- 10 yıl olan öğretmenler (%51.9) oranında kendilerine verilen planları ders ve okul ortamına göre tamamen uyarladıklarını belirtirken, bu oran 20 yıl ve üzeri öğretmenlerde (%20) oranına tamamen katılırken, (%70) oranında katılıyorum seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 13. Hazır Planlardaki Tüm İçeriğin İşlenmesinde Verilen Sürenin Yeterliliği Hakkında Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Açısından Görüşlerini Gösterir Dağılım

Mesleki kıdem		Kararsızım	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
	%	6,4	44,3	21,3	23,4	4,3	100
6-10 yıl	N	1	45	26	3	6	81
	%	1,2	55,6	32,1	3,7	7,4	100
11-15 yıl	N	0	29	6	6	0	41
	%	,0	70,7	14,6	14,6	,0	100
20 yıl üze.	N	0	8	7	5	0	20
	%	,0	40	35	25	,0	100
Toplam	N	4	103	49	25	8	189
	%	2,1	54,5	25,9	13,2	4,2	100

$\chi^2=29.369$; $p= 0.003$ (Önemli) sd:12

Öğretmenlere hazır olarak verilen planlarda, içeriğin işlenmesinde süreni yeterliliği hakkında, mesleki kıdem açısından öğretmenler arasında bir farklılaşmanın olduğunu görülmektedir. Mesleki kıdemi 1- 5 yıl olan öğretmenlerin katılmıyorum oranı (%44.7), 6- 10 kıdemlerde katılmama oranı (%55.6), 11-15 yıl kıdemli öğretmenlerde (%70.7), 20 yıl ve üzeri öğretmenlerde katılmama oranı ise (%40)'dır. 11- 15 yıl kıdemli öğretmenler diğer kıdemdeki öğretmenlerden daha büyük oranda verilen süreyi yetersiz görmektedirler

Tablo 14. Planların Bireysel Farklılıklar ve Farklı Zekâ Alanlarının Ön Plana Çıkacak Nitelikte Hazırlanmış Konusunda Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Dağılımı

Mesleki kıdem		Kararsızım	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
1-5 yıl	N	0	4	32	8	3	47
	%	,0	8,5	68,1	17	6,4	100
6-10 yıl	N	5	18	35	16	7	81
	%	6,2	22,2	43,2	19,8	8,6	100
11-15 yıl	N	3	9	22	3	4	41
	%	7,3	22	53,7	7,3	9,8	100
20 yıl üze.	N	0	4	7	5	4	20
	%	,0	20	35	25	20	100
Toplam	N	8	35	96	32	18	189
	%	4,2	18,5	50,8	16,9	9,5	100

$\chi^2=18,885$; $P=0.091$ (Önemli) sd:12

Öğretmenler arasında, planların bireysel farklılıklar ve farklı zekâ alanlarını ön plana çıkaracak nitelikte olması konusunda mesleki kıdem açısından farklılaştığı görülmektedir. Mesleki kıdemi 1- 5 yıl olan öğretmenler, planların bireysel farklılıklar ve farklı zekâ alanlarını ön plana çıkaracak nitelikte olması görüşüne (%68,1) oranında kısmen katılırken, 20 yıl ve üzeri kıdemdeki öğretmenler (%35) oranında kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu oranlara 6- 10 yıllık öğretmenler (%43,2), 11- 15 yıllık öğretmenler (%53,7) oranında kısmen katılmaktadırlar.

Tablo 1’de planlarla ilgili öğretmenlere sorulan likert tipi test maddelerinin dışında öğretmenlerin planlama ve öğrenme etkinlikleri hakkındaki görüşleri

Planlar öğrenciyi araştırmaya yöneltici olmalı, her okul kendine ve öğrencinin bireysel farklılıklarına, hazır bulunuşluk düzeylerine göre planlar hazırlamalıdır. Planlar taslak olarak öğretmenlere sunulmalı ama öğretmenler okul ve sınıf ortamlarını dikkate alarak planlama yapmalıdır. Günlük plan varken ünitelendirilmiş plan yapmak gereksizdir, eğitim bölgelerine ve çevresel şartlara göre plan yapılmaz. Öğretmenler planları kendisi yapmalıdır. Hazır planlar öğretmenleri rahatlattı ancak öğretmenler bu planları sınıf ortamlarına uygun hale dönüştürmelidir.

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğinde hazır planların öğretmenleri rahatlattığını ortaya koyarken, bu planların bölge, çevre, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlar, hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak yapılması gerektiğini de vurgulamışlardır. Bu görüş, Kılıç ve İşleyen(2002; s. 107)’in yaptığı çalışmayla paralellik taşımaktadır.

Etkinliklerle ilgili öğretmen görüşleri ise şöyle gruplandırılabilir:

Etkinlikler çok fazla, zaman ise çok yetersiz.

Öğrenme etkinlikleri için araç-gereç sıkıntısı çekiyoruz.

Etkinlikler öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine uygun değil.

Etkinlikleri yapmak için okul ortamları elverişli değildir.

Etkinliklerin sağlıklı yapılabilmesi için sınıf sayılarının az olması gerekir.

Etkinlikler CD ve diğer kaynaklarla desteklenmelidir,

Sınıf içi ya da sınıf dışı çalışmalarda da öğretmenlerimiz etkinliklerin amaca uygun yapılabilmesi için zamanın yetersizliğini ve etkinliklere hazırlanmak için araç-gereç eksikliğini ortaya koymuştur.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk eğitim sistemi içinde plan yapma öğretmenlerin en önemli sorunlarından birisi olarak gösterilebilir. 2003- 2004 öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı ünite planlarını kaldırmış, ünitelendirilmiş yıllık plan uygulamasına geçmiştir.

2004- 2005 öğretim yılından itibaren ise geliştirilen yeni ilköğretim programlarıyla beraber plan yapma farklı bir boyut kazanmıştır. 2089 ve 2141 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisine göre, plan yaparak derse girmek, “yasal açıdan zorunlu, eğitim açısından gereklidir” denilmek-

tedir (Kılıç ve İşleyen, 2002, s. 95–100). Milli Eğitim Bakanlığı internet ortamında öğretmenlerin ulaşım ve yararlanabilmeleri için planları hazırlamış ve hizmete sunmuştur. 2005- 2006 öğretim yılından itibaren yenilenen ilköğretim programlarıyla birlikte eğitim sistemimize ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı uygulaması girmiş oldu. Ders planları, öğretmen kılavuz kitabının içinde hazır olarak verilmeye başlandı. 2005- 2006 öğretim yılından itibaren özellikle ilköğretim okulu öğretmenleri iki tür plan kullanmaktadırlar. Ünitelendirilmiş yıllık plan ve günlük ders planı. Ancak her iki plan türü de öğretmenlerimize Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazır olarak sunulmaktadır (Koszalk et al. 1999). Planların Web sitelerinde yayınlanması yaklaşımıyla Türkiye'deki uygulamaların örtüştüğü görülmektedir. Bu uygulama öğretmenlere çok kolaylıklar sağlayıp, öğretmenleri plan yazma zahmetinden kurtarmış gözükse de planlamadaki problemleri ortadan kaldırmamıştır.

Cinsiyet açısından bayan ve erkek öğretmenlerin, ünitelendirilmiş yıllık plan yapmanın gerekliliği sorusuna verdikleri cevaplarının dağılımında farklılaşma görülmektedir. ($\chi^2= 13.27$; $P= 0, 004$) Bu görüş, Kılıç ve İşleyen (2002; s. 106)'in yaptığı çalışmayla paralellik taşımaktadır. Bu farklılaşma, kısmen katılıyorum da bayanlar lehine (%28. 3), katılıyorum seçeneğinde ise erkek öğretmenler lehine (%54. 4) olarak görülmektedir. Tamamen katılıyorum oranları ise, bayanlarda %22. 2, erkek öğretmenlerde %27. 8'dir. Erkek öğretmenler ünitelendirilmiş yıllık plan yapılmasının gerekliliğine bayanlara göre daha fazla oranda katılmaktadır.

Bayan ve erkek öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre plan yapmanın gerekliliğine inanmaları konusundaki cevaplarının dağılımı benzerdir.

Milli Eğitim Bakanlığının internet aracılığı ile yayınladığı planları aynen kullanmanın doğru olduğu konusunda öğretmenlerimizin cinsiyet açısından kısmen katılıyorum seçeneğinin erkek öğretmenler lehine %40 oranında farklılaştığı görülmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetleri açısından, planların konuları takip etme ve konularla ilgili yeni fikirler üretmekle yaşantıları zenginleştirmeye katkıda bulunduğu konusunda bir farklılaşma olmamıştır.

Öğretmenlerin meslek kıdem guruplarına göre, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alınarak plan yapması konusundaki cevaplarının dağılımı benzerdir.

Mesleki kıdem açısından planların öğretmen kılavuz kitabında verilmesi öğretmenlerin kıdemleri arasında farklılaşmaktadır ($\chi^2=41,479$; $P=0.000$).

Hazırlanan günlük planların öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlanması konusunda öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2=21.049$; $P=0.050$). Arends (1998), Egeler (1993) and Kitsantas and Baylor, (2001) mesleki kıdem ile öğretmenlerin planlama konusundaki görüşleri arasında, mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenler lehine, bir farklılaşmanın olduğu konusunda, araştırma bulgularının örtüştüğü görülmektedir.

Öğretmenlere hazır olarak verilen planları kendi okul ve ders durumlarına göre uyarlamaları konusunda mesleki kıdem açısından farklılaşmaktadır ($\chi^2=22.239$; $P=0.035$).

Tablo 12’de de görüldüğü gibi mesleki kıdemi 6- 10 yıl olan öğretmenler %51. 9 oranında kendilerine verilen planları ders ve okul ortamına göre tamamen uyarladıklarını belirtirken, bu oran 20 yıl ve üzeri öğretmenlerde %20 oranına tamamen katılırken, %70 oranında katılmıyorum seçeneğini işaretlemişlerdir.

Öğretmenlere hazır olarak verilen planlarda, içerik ile ilgili sürenin yeterliliği hakkında, mesleki kıdem açısından öğretmenler arasında bir farklılaşmanın olduğunu görülmektedir ($\chi^2=29.369$; $P=0.003$). Mesleki kıdemi 1- 5 yıl olan öğretmenlerin katılmıyorum oranı %44. 7, 6- 10 kıdemlerde katılmama oranı %55. 6, 11- 15 yıl kıdemli öğretmenlerde %70. 7, 20 yıl ve üzeri öğretmenlerde katılmama oranı ise %40’dır. 11- 15 yıl kıdemli öğretmenler diğer kıdemdeki öğretmenlerden daha büyük oranda verilen süreyi yetersiz görmektedirler.

Öğretmenler arasında, planların bireysel farklılıklar ve farklı zekâ alanlarını ön plana çıkaracak nitelikte olması konusunda mesleki kıdem açısından farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2=18,885$; $P=0.091$).

Öğretmenlere tabloda verilen soruların dışında sorulan sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, etkinliklerin uygulanmasında materyal ve zaman yetersizliği olduğu görülmektedir. İlköğretim öğretmenlerinin ders planlarını bölge, çevre ihtiyaçları ve öğrenci hazır bulunuşluk düzeylerine göre iyi planlayamadıklarını ortaya koymuşlardır.

Öğretmenlere hazır olarak verilen planlar planlamada birlikteliği sağlasa da, uygulamada çevre, öğrenci ihtiyaçları, bireysel farklılıklar ve hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır..

Planlama konusu ile ilgili Üniversite ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında koordinasyon sağlanarak hizmet içi eğitim uygulamaları yapılmalıdır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmeli ve uygulama değeri olan kararlar alınmalıdır.

5. KAYNAKLAR

- Arends, R. I. (1998). Learning to teach. New York: Random House.
- Baki, A., Gökçek, T. (2005). Türkiye ve amerika birleşik devletleri'ndeki ilköğretim matematik (1-5) program geliştirme çalışmalarının karşılaştırılması, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 5: (2), 563-564
- Büyükkaragöz, S. (1997). Program geliştirme. Öz Eğitim Yayınları 2. baskı, Konya.
- Clark, C. M., Peterson, P. L. (1986). Teacher thought processes. In: Merlin C Witrock, ed., Third Handbook of Research on Teaching (255-296). Chicago: Rand McNally.
- Clark, C. M., Yinger, R. J. (1979). Teacher's thinking. In: Penelope L. Peterson and Herbert J. Walberg, eds., Research on Teaching: Concepts, Findings and Implications (231-263). Berkeley, CA: Mc Cutchan
- Demirel, Ö. (2000). Planlamadan uygulamaya öğretme sanatı. 2. baskı, Pegem yayınları, Ankara.
- Egeler, D. J. (1993). Factors that influence the instructional planning of teachers. Educational Planning, 9: (3), 19-37.
- Glatthorn, Allan A. (1993). Helping Teachers to Better Instructional Planning. Education Digest, 59: (2), 16-19.
- Gömlüksiz, N. (2005). Yeni ilköğretim programlarının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 5: (2), 342-343
- İşman, A., ESKİCUMALI, A. (1999). Eğitimde planlama ve değerlendirme. Değişim Yayınlar, Adapazarı.
- Kagan, D. M., Tippins, D. J. (1992). The evolution of functional lesson plans among twelve elementary and secondary student teachers. The Elementary School Journal, 92: (4), 477-489
- Kistans, A., Baylor, A. (2001). The impact of the instructional planning self- reflective tool on preserves teacher performance, disposition, and self- efficacy beliefs regarding systematic instructional planning. Education Technology, Research and Development, 49: (4), 97-106.

-
- Kılıç, D., İşleyen T. (2002). İlköğretimde günlük ders planları ve karşılaşılan problemler, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6: (3), 95–112.
- Koszalka, Tiffanya.A., Breman, J., Moore, M.K.(1999). Sharing lesson plans over the World Wide Web: Important components. Education and Information Technologies, 4: (2), 143- 151.
- Küçükahmet, L. (2000). Öğretimde planlama ve değerlendirme. Nobel Yayınları, 11. Baskı, Ankara.
- Sönmez, V. (2005). Öğretmen el kitabı. Anı Yayınları, 12. Baskı, Ankara.
- Tan, Ş., Erdoğan A. (2005). Öğretimi planlama ve değerlendirme. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Tan, Ş., Kayabaşı Y., Erdoğan A. (2002). Öğretimi planlama ve değerlendirme. Anı Yayınları, Ankara.
- Tebliğler Dergisi, (2004). Cilt: 67, sayı: 2566.
- Tekindal, S., Cin M., Demircioğlu, İ. H., Doğanay, A., Kabapınar, Y., Yanpar, T., Akınoğlu, O., Editörler: Öztürk, C., Dilek, D. (2005). Öğretimde Planlama, Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. Pegem Yayınları, Ankara.
- Shavelson, R. J., Stern, P. (1981). Research on teachers' pedagogical thoughts, judgments, decisions, and behavior. Review of Educational Research 51: 455-498.
- Yıldırım, A. 2003. Instructional planning in a centralized school system: Lessons of study among primary school teachers in Turkey. International Review of Education, 49: (5), 525-543.

* * * *